

25.12.2024

לכבוד
מר רני עמיר, סמנכ"ל בכיר למשאבי טבע, תכנון וחוסן אקלימי
יו"ר הוועדה למתן היתרים להזרמה לים

שלום רב,

הנדון: בקשה לדיון חוזר בבקשת תאגיד "מי כרמל" להזרים שפכים (חירום) לים דרך נחל סעדיה

החברה להגנת הטבע ו"צלול" מבקשות מהוועדה למתן היתרי הזרמה לים לקיים דיון חוזר בהיתר החירום שניתן לתאגיד "מי כרמל" ב-6 בנובמבר 2024 להזרים שפכים לנחל סעדיה ולקישון למשך חמש שנים (עד 31 לדצמבר 2029). הסיבה לבקשה היא מידע חדש בעל ערך שלא הוגש לוועדה בחומרי הרקע ולא נדון בה לפני ההחלטה ואי עמידה של התאגיד בתנאי ההיתר שגורמת להתגברות הזיהום. בנוסף, ולאור חשיבות העניין, אנו סבורים שיש להזמין את נציגי מט"ש חיפה לדיון הוועדה ובמקביל לקיים דיון גם בוועדה המייעצת למתן צווי הרשאה להזרמה לנחל.

חשיבותו הסביבתית של נחל סעדיה

"סעדיה", יובל של הקישון, הוא נחל איתן הכלוא בלב אזור התעשייה "צ'ק פוסט" בחיפה שיש לו חשיבות רבה לסביבה ולציבור ולמרות זאת משמש כאפיק להזרמת שפכים לים. מי הנחל נובעים ממעיינות "מתוקים" וצלולים שזוהמו בשפכים ופסולת. סקר תשתיות טבע עירוני שערכו בשנת 2021 עיריית חיפה, ארגוני הסביבה והמשרד להגנת הסביבה, מצא שלמרות כל המפגעים מהם סובל הנחל מתקיימים בו ערכי טבע, בעלי חיים וצמחים ייחודיים רבים ובהם 15 מינים בסכנת הכחדה - צבי ביצות וצפרדעי נחלים¹. רשות ניקוז קישון, עיריית חיפה ורשות נחל קישון ערכו בנחל עבודות שיקום במימון המשרד להגנת הסביבה. רשות ניקוז ונחלים קישון מבצעת עבודה רחבת היקף לחסימת מי קיץ לנחל. בשנים האחרונות מתקיימת פעילות ציבורית נמרצת למניעת המשך הזיהום ושיקום הנחל בשיתוף המשרד להגנת הסביבה, רשות נחל קישון ועיריית חיפה. כל זאת במטרה לממש את הפוטנציאל הגלום בו ולהפוך אותו לפנינת תירות ונופש בלב העיר. הזרמת שפכים לנחל מחבלת קשות במאמצי השיקום ויש למנוע אותה.

הסיבות לבקשה לדיון חוזר

1. בעת הדיון הוועדה התעלמה מחשיבותו האקולוגית הרבה של הנחל והתייחסה אליו כאל מובל להזרמת שפכים לים וזאת למרות חשיבותו האקולוגית הרבה.
2. בפני הוועדה הוצגו נתונים שגויים באשר לכמות המוזרמת לנחל – במחצית הראשונה של חורף 2024 הוזרמו לנחל 80 אלף מ"ק ביוב ב-400 שעות במשך 32 ימים. כמות עצומה זו אינה תואמת דיווח בע"פ שמסר תאגיד "מי כרמל" לוועדה (פרוטוקול מ-6 בנובמבר 2024).

¹ קישור לסקר המלא: https://www.gov.il/blobFolder/generalpage/urban_nature_surveys/he/biodiversity_Haifa-Urban-Nature-Survey.pdf

3. **המתקן לתפיסת גבבה (בעיקר מגבוניים) אינו ממלא את ייעודו** - עדויות וצילומים משנת 2024 מוכיחים שכמות גדולה של גבבה גולשת לנחל, גורמת לזיהומו ופוגעת בחי שבו וזאת למרות שהשלכת פסולת לנחל אסורה בתכלית האיסור.

4. **צינור שאינו מופיע בהיתר יוצר סכר ופוגע במים**- השפכים המוגלשים בימי גשם נעצרים בצינור שחור גדול שחוצה את הנחל², יוצר סכר שגורם לעיכוב בזרימה ולהיערמות מי הביוב במעלה התחנה. מי הביוב מגיעים לעיתים עד למעיינות וגורמים לזיהומים.

חלופה שיש לדון בה מחדש ולקבוע לה לוחות זמנים:

הזרמה ישירות לים ולא דרך הנחל – מאחר וההזרמה מגיעה בסופו של דבר לים, תוך פגיעה מיותרת בנחל, יש לבחון הזרמה ישירה לים **לפחות עד לסיום העבודות במט"ש** ולמנוע בכך את הזיהום המיותר של הנחל. על התאגיד להביא חלופה כזו לדיון הוועדה.

דיון בלוחות זמנים:

למרות הנזק הרב שנגרם לנחל היתר ההזרמה ניתן **לחמש שנים** מבלי שנכללה בו דרישה ללוחות זמנים לביצוע הרכיבים השונים שימנעו את ההזרמה:

1. **שדרוג מט"ש חיפה** - הגדלת נפח הקיבול באירועי שיא (מאגר השהיה) – היעדר לוחות זמנים להרחבתו יגרמו לגרירת העבודות למועד לא ידוע. בשל סיבה זו יש חשיבות עליונה להזמנת נציגי המט"ש לדיון.

2. **ניתוק מרזבים וחיבורים צולבים בשטחים פרטיים בחיפה ובקריות שמייצרים את עיקר הבעיה בתקופת הגשם** - על הוועדה לדרוש דוח התקדמות חצי שנתי של בדיקות העשן לאיתור חיבורים צולבים ופתחים במערכת הביוב כתוצאה מכשל או שבר - מספר החיבורים והפתחים שנמצאו ופעולות הניתוק והאכיפה שבוצעו. היעדר לוחות זמנים גורם לגרירת רגליים ולאי יישום הדרישה. אי הקפדה על ניתוק החיבורים הצולבים תמנע את פתרון הבעיה.

3. **תוקף היתר ההזרמה**- ע"פ לוחות הזמנים שהוצגו בחומרי הרקע לוועדה ניתן למנוע את הגלשות לנחל סעדיה עד סוף 2026. אנחנו דורשים שההיתר יינתן לשנתיים בלבד - כלומר עד 31.12.26 במסגרתן ייעשו כל הפעולות הנדרשות למנוע את הפגיעה בנחל ולצמצמה.

דרישה לדיון גם בוועדה למתן צווי הרשאה להזרמה לנחל

מאחר והתאגיד מזרים שפכים לנחל סעדיה ומשם לים מן הראוי לקיים דיון בהזרמה גם בוועדה המייעצת למתן צווי הרשאה לנחל כדי שתעמיד תנאים להזרמה.

סיכום

לאור כל האמור לעיל, אנו פונים אליך בבקשה לקיים דיון חוזר שבו יישקל הצורך בהזרמת שפכים לנחל ומשם לים, הכמות המאושרת, משך זמן ההזרמה והחלופות. כמו כן נבקש להורות לתאגיד "מי כרמל" לפנות לוועדה המייעצת למתן צווי הרשאה להזרמה לנחל כדי אישור להזרמה.

² שהושם שם בעקבות הקמת תחנת מי קיץ/תחנת שאיבה או פעולות אחרות שקשורות במי כרמל

בכבוד רב ובברכה,

מור גלבוש

דנה טבצ'ניק

מנכ"ל עמותת צלול

מנהלת תחום נחלים, החברה להגנת הטבע

העתקים:

חברי הוועדה למתן היתרי הזרמה לים
מר איזי ענבר, יו"ר הדירקטוריון, מי כרמל בע"מ
מר עמי בן חיים, מנכ"ל מי כרמל בע"מ
אינג' גל אינדיך, סמנכ"ל מי כרמל בע"מ
מר אסף יזדי, מנכ"ל המשרד להגנת הסביבה
מר פרד ארזואן, מנהל היחידה הארצית להגנת הסביבה הימית, המשרד להגנת הסביבה
ד"ר איריס ספראי, ממונה מניעת זיהום ים משפכים תעשייתיים, היחידה הימית, המשרד
להגנת הסביבה
גב' שרית כספי אורון, ראש אגף מים, שפכים ונחלים, המשרד להגנת הסביבה
מר ערן יגיל, מחוז חיפה, המשרד להגנת הסביבה